

NATKAĆ (43) *vb pf*

-t- (42), -d- (1).

Oba a jasne.

inf natkać (2). ◇ *fut* 2 *sg* natkâsz (3). ◇ 3 *sg* natkâ (7). ◇ 3 *pl* natkają (1). ◇ *praet* 1 *sg m* -m natkâl (1). ◇ 2 *sg m* natkâlêś (1), *ty* natkâl (1) *RejKup* (1:1). ◇ 3 *sg m* natkâl (5). ◇ *plusq* 2 *sg m* -ś był natkâl (1). ◇ *imp* 2 *sg* natkâj (4). ◇ *con* 2 *sg m* byś natkâl (1). ◇ 3 *sg* by natkâl (1). ◇ *f* by natkała (2). ◇ 1 *pl m pers* bychmy natkali (1). ◇ 3 *pl m pers* by natkali (1). *subst* by natkały (1). ◇ *impers praet* natkâno (2). ◇ *part praet act* nâtkâwszy (8).

Sł stp notuje, Cn s.v. natkano, Linde XVI – XVIII w.

1. Wypełnić, napchać, wsadzić (41) :

natkać czego [= *czym*] (8): *HistLan* E4; *RejZwierc* 157v; ZLotá pewnie nie nâtkâlż trzeciéy części woru/ Z tych gór/ co obiecuią rádo więc v dworu *PudlFr* 36. *Cf natkać czego w co.*

natkać czego w co (6): *FalZioł* IV 19a; Weźmi drewno dębowe łuwowé/ wywierć wpodłż dźiuř w nim/ á nâtkay foli w nie/ włóż ié w ogień *SienLek* 166, 178; *BielSat* Cv; *BielRozm* 16. *Cf* »natkać w nienasycony brzuch«.

natkać co (22): *BierEz* P2; iefliby była ráná śieczona [...] zámoczyć chuftę álbo páczeši w fiołkowym oleiu/ y nâtkác ránę *SienLek* 146; *PudlFr* 36. *Cf Zwroty.*

natkać czym (4): *BierEz* C3, S4; *RejWiz* 51; Nie leżyłz tu ná fwiecie iáko ine źwirzę/ Co nâtkawłzy brzuch trawą potym w piáku gmerze. *RejAp* AA6v.

W porównaniu (1): [są ludzie] Ktorzy ácz grube potrawy iedzą/ ále tylko do fytości/ á brzuchá iáko wântuchá nie nâtkáią *RejZwierc* 158.

Przysłowie: Látwieyciem ieden wor nâtkâlż/ Niżli kiedy ich wiele małz. *BierEz* P2.

Zwroty: »natkać boki« = *najeść się* (1): [krowa] nâtkawłzy boki leżąc nic nie mówi. *RejWiz* 16.

»natkać [komu] brzuch, w nienasycony brzuch [czego]« (1:1): *HistLan* E4; nâtkay mu [jeleniowi] [...] tortow pozłóciłtych álbo owych páftelów pełen brzuch/ vřrzyłz będzielić długo buiał. *RejZwierc* 157v.

»natkać brzuch« = *objeść się* [szyk zmienny] (11): *RejKup* r6v, Cc; *RejWiz* 51; Gdyżechmy łie od źwirząt/ rozno porodzili/ [...] Nie włzytko w zyemię pátrzyć/ bychmy brzuch nâtkáli *RejZwierc* 73, 140v; *RejAp* AA6v, 102v; źwirzétá [...] niczegoy inłzego nie łzukáią iedno áby brzuch nâtkáły áż do łzyie/ iáko y náłzy łwowlni pánowie. *RejZwierc* 132, 158, 164v, 221v.

»czym garło natkać« = *najeść się* (2): Liłzká niegdy łączną będąc/ Chodziłá w nocy biegáiąc: Azaby nieco potkálá/ Czymby łwe garło nâtkálá. *BierEz* S4, C3.

»natkać pełne kąty« = *wzbogacić się* [szyk zmienny]: Ano ieden w kłopocie żywotá łwoiego/ Nie wżywłzy wolności ni wczáfu ładnego. Nâtkawłzy pełne kąty/ odbyeżec ich mułi *RejWiz* 104v, 104v.

»natkać rękę« = *przekupić* (1): Sáma Cnoty ozdoba/ gdzie nie nâtkâlż ręki/ Nic nie iefł/ á dármo być łobrym iułż przedźięki. *RybGęśli* C3v.

Przen [co (7), kogo (1)] (8) :

natkać czego (2): A drugi ni obaczy gđzye go łzczęście potka/ Ze mu więc pełne kąty włzego łobrá nâtká. *RejWiz* 130; *RejZwierc* 98.

natkać czym (2): s onym brzuchem nawieky Czoż go był pliotkami natkał Pewnie by był wpiekle zołtał *RejKup* r4v, q4.

W przeciwstawieniu: »opuścić ... natkać« (1): Gdyż iest flepa fortuná á nie pátrza thego/ Opuściwłzy godnego nátká niczemnego. *RejWiz* 97.

W porównaniu (1): *RejKup* q4 cf »natkać gębę«.

Zwroty: »natkać (pełen) brzuch [czego]« [szyk 1:1]: *RejKup* r4v; człowiek/ choć iie iuż náie á náthka pełen brzuch onego dobrodzieyftwá twego/ przedfię to ná dobre wyniść nie może. *RejZwierc* 98.

»natkać gębę« = *zaspokoić potrzeby* (1): Iesliby iie iego czyńłz rowno z gębą zgodził/ Aby iá dziś nátkawłzy iutro nie ogłodził. *RejWiz* 44v.

»natkać gębę [czym]« = *dużo mówić* (1): [kupiec] yako woł trawą Natkał gembe fwoyą íprawą *RejKup* q4.

»[komu] natkać pełne, pełno kąty« (2 : 1): *RejWiz* 5v, 130; náturá náłzá/ [...] byś iey pełno nátkáł włzytki kąty/ rzućze iey/ iedno łztukę czego łakomego/ vyrzyłz ieslić iey z ochotą wielką łápác nie będzie. *RejZwierc* 104v.

a. *O tekście [czego a. wiele czego] (6) :*

natkać do czego (2): do tego młżału bárzo wiele y tego y owego nátkano *CzechEp* 241, 319.

natkać w co (4): Dżiwuię fię temu/ iż X.K. nátkawłzy ták wiele w to fwoie Wędźidło oycow íwego kościoła Rzymłkiego písm/ [...] nie porádził fię pierwey ktorego z nich *CzechEp* 266, 62, 103, 147.

2. *Zapłacić (może: wiele) [komu] (1) :*

Przysłowie: bo [kupiec] kupi nye da dármo/ yedno zá pyenyądze/ według onego rymowánaya/ Chcesz krámárzem ołtác/ Małz kupcowi nádkác. *GliczKsiqż* M6v.

3. *Utkać, sporządzić tkaninę przy użyciu krosien* (1) : Detexo, Odytkam to yełt rozłipuyę com pierwey nátkáł zpułzczam/ odytkam to yełt z krółn. *Mqcz* 453c.

Synonimy: 1. *nadziac*.

Formacje współrdzenne cf **TKAĆ**.

Cf **NATKANIE, NATKANY**